

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 15.12.2003

Číslo: Ročník 13 (2003). Číslo 4

Sekce: Zadní strana obálky

Název článku: Úvodní projev k udělení Státní ceny za literaturu pro rok 2003 (Praha pátek 24. 10.

Míčovna Pražského hradu)

Autor: KVĚTA LEGÁTOVÁ

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=245>

Úvodní projev k udělení Státní ceny za literaturu pro rok 2003 (Praha pátek 24. 10. Míčovna Pražského hradu) KVĚTA LEGÁTOVÁ

Vážení hosté, milí přátelé,

dostalo se mi cti pronést v úvodu dnešního slavnostního večera několik slov. Dovolte mi, abych nehovořila jako autorka, ale jako čtenářka.

Patřím ke generaci, která od dětství četla a četla, protože kniha neměla téměř konkurenci. Soutěžilo s ní jen živé vyprávění – a píseň. Rozhlas – to slovo se teprve ujímalo – představoval krystalku se sluchátky, o která jsme se museli dělit.

Vzpomínku na to, co pro nás tehdy kniha znamenala, mi nedávno oživil žák – důchodce. Dojížděl na studia ze vsi. „Maminka mi dávala peníze na polévku“, - prohodil jen tak při řeči, - „ale já jsem si ji pokaždé nekoupil, já jsem si šetřil, abych si mohl koupit knížku.“

Knížka jako vzácnost.

Mít knihu bylo bohatství.

V poličce se skvěli vedle Babičky Broučci, Hrdina Nik, Bílý Tesák. Pročítali jsme se Třebízským, Jiráskem – čtyři mušketýři nás zavedli do Francie, navíc do nejlepší společnosti.

Bylo nám kdysi deset let.

Nelekejte se. (Nejde o idealizující reminiscence.) Nevyrůstal z nás výlupek vytříbeného čtenářského vkusu.

Mnohé v poličce nebylo.

I my jsme měli svou popelnici neuznávaných pokladů. Díky nim jsme i my žili „naplno“, i my jsme se brodili fascinujícími příběhy a zapadali do nich až po uši. Kdo z vás, dámy a pánové, nečetl Poslední leč Krvavého Billa či Plavovlásku a záhadného cizince, neví, co je to opravdový horor, nadlidské hrdinství a srdceryvná láska.

Nepůjčím.

I my jsme vzdorovali, reptali a rvali se o své pojetí životních hodnot. Snad jen o něco víc jsme museli čelit neporozumění zastydlých autorit, což jsou od nepaměti vychovatelé a nejbližší příbuzenstvo.

Vládli nám, jak jinak, peněženkou. Dnes se ta peněženka otvírá snadněji. Paradoxně je to nevýhoda.

Ovšem jednoho dne se nám připlétl do ruky Seifert, Čapek – shledali jsme (s údivem), že i oni stojí za přečtení. Že jim dokonce nelze odolat.

Dál to šlo ráz na ráz. Vnucovaní autoři nám promlouvali z duše, stávali se předmětem naší svobodné volby. Češtinář přestal být fandou nudných patronů. Takže jsme se vůbec nedivili, když do maturitní látky vpletl Ivana Blatného – tehdy taky oktávána – jako jednoho z nejnadanějších mladých básníků – a když už se všim všudy probíral Voskovce s Werichem jako výrazné představitele současné politické satiry.

Divit jsme se začali o něco později.

Divili jsme se pak půl století.

Zčistajasna jsme neměli co číst. Důvěrně známí autoři umlkali a ti úspěšně „úkolovaní“ nám byli cizí. (Nevymýšlím si. Na vlastní uši jsem slyšela maturitní otázku: Jaký úkol měla literatura v letech šedesátých, padesátých... Žák odpovídal a myslel si své.) Ve dvou vlnách rozmetala tak zvaná historie naše představy o svobodě a důstojnosti. Když jsme prožívali popravu Vladislava Vančury, nemohli jsme uvěřit, že se to děje dnes, - ne ve středověku; v civilizované Evropě, - ne v neznámé a daleké nerozvinuté tyranii.

Teprve zhruba jedno desetiletí dočítáme, od čeho nás odděloval ostnatý drát, fakticky i symbolicky, zvenčí i zevnitř.

Můžeme nad tím pokrčit rameny. Vrub na duši je zdálky sotva viditelný.

Je to za námi.

Desetiletí, století, - nakonec jde jen o škvíru v čase.

V aktuální podobě prožíváme to, co prožívaly generace před námi. Je to tak. Můžeme si to přečíst.

I nás si přečtou.

Četba je zkoumáním stop.

Mělo by nás poučit – zatím nikdy nepoučilo -, že ty stopy jsou nerasmazatelné.

Pohybujeme se – mezi dobrým a zlým – stále ve stejně bohaté a pestré skutečnosti, zakotvení v zemi a přitom jenjen vzlétnout.

A právě o tom jsou zpívány písně a vyprávěny příběhy. Jsou a budou. To nám bylo v našem čase darováno – jejich nezničitelný zdroj.

Poslechněme si básníka:

*„mezi jediným vdechnutím a vydechnutím
nesmírný krásný život“*